

Küsitlused

Küsitlus on üks andmekogumismeetodeid. Küsitlust kasutatakse, et saada teada vastajate arvamusi, hoiakuid ja kirjeldusi, samuti põhjus-tagajärg suhteid. Küsitlus on sobilik suure hulga vastajate korral.

Peamised küsitluste liigid on: struktureerimata või struktureeritud küsitlused. Struktureerimata küsitlused on reeglina avastusliku iseloomuga. Struktureeritud küsitluste peamiseks eesmärgiks on põhjuslike seoste väljatoomine ja nende uurimine.

Küsitlusi võib liigitada järgmiselt:

- avatud küsimustega – vastaja vastab küsimustele oma sõnadega. Sellise küsitluse eesmärgiks on uuritavat nähtus kirjeldavate oluliste aspektide väljaselgitamine. Avatud küsimused ei sobi iseseisvalt täidetavatesse ankeetidesse, kuna vastaja võib küsimust valesti tõlgendades jätta olulisele osale vastamata. Lisaks võib muuta vastuse sisu ka andmetöötleja poolne tõlgendus. Kogutud andmeid on väga raske, tihtilugu lausa võimatu, arvuti abil töödelda ja analüüsida. Avatud küsimusi on soovitatav kasutada intervjuudes.
- suletud küsimustega – küsimustele lisaks on antud ette ka vastusevariandid. Suletud küsimustele on lihtsam vastata, samuti on suletud küsimusi lihtsam analüüsida. Küsimuste koostaja peab olema põhjalikult tuttav uuritava temaga, kuna vastusevariantides peab tooma välja kõik uuritava probleemi variandid ja aspektid.

Küsimuste koostamisel tuleks juhinduda järgnevatest nõuetest:

- küsimused peavad olema seotud vaid ühe temaga ning võimalikult täpsed;
- olema nii lühikesed kui võimalik;
- formuleeritud viisakas ja sõbralikus maneeris;
- olema üheselt mõistetavad (tõlgendatakse erinevate vastajate poolt samamoodi);
- küsimuses esinevad sõnad peavad olema arusaadavad kõigile ning ei tohi omada mitut tähendust;
- sisaldama võimalikult vähe asesõnu;
- sisaldama sõnu, mis kuuluvad vastajate igapäevasesse sõnavarasse;
- olema grammatiliselt lihtsad ja arusaadavad küsilauseid;

Küsimused ei tohiks:

- pakkuda juba ette välja teatud hinnangut;
- olla vastuolus vastajate kogemustega;
- sisaldada spetsiifilisi näiteid, kui tahetakse mõõta üldisemat nähtust;
- sundida vastajat meelde tuletama mingisugust väga spetsiifilist fakti;
- sisaldada küsimust üldteada fakti kohta;
- olla püstitatud suunavalt;
- sisaldada üleliigset informatsiooni;
- sisaldada kahte või enam erinevat küsimust.

Küsimuste sõnastamise reeglid:

- väljenduda tuleb selgelt ja täpselt;
- vastusevahemikud ei tohi omavahel kattuda;
- kasutada tuleb lihtsat ja kõigile arusaadavat keelt ning vältida erialaspetsiifilisi- ja võõrsõnu,
- mitte kasutada sõnu, mis omavad topelt- või varjatud tähendust;
- küsimustes ei tohi olla suunavaid sõnu või fraase;
- tuleb vältida kahekordseid küsimusi;
- tuleb välja selgitada olulisemad põhimõttelised alternatiivid.

Küsitluse vastuseid võivad mõjutada paljud asjaolud, loetelu mõningatest:

- Pöördumine vastajate poole (uurija pöördumine vastajate poole, selgitades, miks ja kui tähtis on tal saada vastuseid oma küsimustele).
- Stiimul (hüvitus vastajatele).
- Küsimustiku vorm (välimus, paigutus, pikkus, paberi värv jne.).
- Kaaskiri (selle toon ja seisukoht).
- Järelkiri (tänu kiri vastajale ja tulemused, kui ta on neid soovinud).